

Haberde Objektiflik Tartışmaları: 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri Örneği

Emre Osman OLKUN*
Hamide SARITAŞ**

ÖZ

Toplumların yaşamlarının bir parçası olan haber, yaşanan olaylara ilişkin bilgileri aktaran, bunları raporlayan niteliğe sahip içeriklerdir. Bu içeriklerin haber olarak nitelendirilmesi için sahip olması gereken bazı ilkeler bulunmaktadır. Bunlar; doğruluk, gerçeklik, objektiflik/nesnellik, anlamlılık, kesinlik, hızlilik, tutarlılık ve inanılabilirlik olarak bilinmektedir. Bu çalışmada, haberin barındırması gereken unsurlardan *objektiflik* ilkesi üzerinde durulmuştur. Evrenini Türkiye’de bulunan siyasi partiler ve Türk yazılı basınının oluşturduğu bu çalışmanın, örneklemini ise Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazeteleri oluşturmaktadır. 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri öncesi yazılı basında objektiflik ilkesinin dikkate alınıp alınmadığı Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin seçime katılan partilere ve ittifaklara yönelik yayınladıkları haberlerin analizleri ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, gazetelerin seçim haberlerinde partiye yaklaşımlarının daha çok nötr olsa da haberlerin anlatım tarzının ve üslubunun çoğunlukla eleştirel, suçlayıcı nitelikte olduğu ve haberlerde yorum yapıldığı görülmüştür. Bu durumda gazetelerin haber sunumlarında, objektif haberciliğin barındırması gereken denge, yorumsuz habercilik ve eşit alan/eşit zaman unsurlarının genel olarak göz ardı ettiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Haber, Objektiflik, İçerik Analizi, Gazeteler, Seçimler

Objectivity Debates in the News: Example of 31 March 2019 Local Elections

ABSTRACT

News, which is a part of people's lives, is content that transfers information about the events that have occurred and reports them. In order for this content to be qualified as news, there are some principles that it have to have. These principles are known as truth, reality, objectivity, significance, certainty, promptness, consistency and believability. In this study, the principle of objectivity was emphasized. The sample of this work, which is composed of political parties in Turkey and the Turkish written press, is composed of the newspapers Hurriyet, Sabah and Sözcü. It was tried to reveal whether the principle of objectivity was taken into account in the printed media before the 31 March 2019 Local Elections, through the analysis of the news of Sabah, Hürriyet and Sözcü newspapers regarding the parties and alliances participating in the election. According to the results of the analysis, although newspapers' approaches to the party were largely neutral in Election News, the style and style of reporting of the news were more critical, accusatory and commented on the news. In this case, it can be said that in the news presentations of newspapers, the balance, non-comment reporting and equal space/equal time elements that objective journalism should contain are generally ignored.

Keywords: News, Objectivity, Content Analysis, Newspapers, Elections

1. Giriş

Gazeteler yüzyıllardır okuyuculara buldukları çevre ve yaşadıkları dünya hakkında gelişmeleri aktaran içerikler sunmaktadırlar. Önceleri daha çok ticari olan bu içerikler zamanla ve değişen koşullara göre yine ekonomi başta olmak üzere siyasal, toplumsal ve kültürel gelişmeleri de aktarmışlardır. Gazetelerin yerine getirdiği bu işlev okuyucuları bilgilendirme, haberdar etme ve fikir edinmelerini sağlama olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeden de anlaşılacağı üzere gazetelerin birincil işlevinin bilgilendirme olduğu bilinmektedir. Bilgilendirme işlevini gazeteler haberler ile gerçekleştirmektedirler. Haber yaşanan çevrede gerçekleşen önemli olayların verildiği medya içerikleri olarak tanımlanmaktadır.

Gazeteciliğin ya da haberciliğin gelişmesi ve akademik alanlarda eğitimin verilmesiyle birlikte neyin haber olup neyin haber olamayacağı ya da gerçekleşen olayın önem derecesinin nasıl belirleneceği gibi tartışmalar başlatılmıştır. Bunların yanında ekonomik ve siyasal baskıların da yaşanmasıyla bu durum daha farklı boyutlara taşınmış ve artık objektif habercilik tartışmaları ortaya çıkmıştır. Gazetelerin siyasal yakınlık

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, emreolkun@selcuk.edu.tr

** 100/2000 YÖK Doktora Bursiyeri, hsaritas32@gmail.com

Makalenin Gönderim Tarihi: 29.03.2021; Makalenin Kabul Tarihi: 25.04.2021

ya da baskılara ve ekonomik kazanımlara yönelik habercilik yaptığı yönünde gelişmelerin ortaya çıkması objektiflik tartışmalarını daha da görünür kılmıştır.

Haberde objektiflik tartışmaları ve çalışmalarının özellikle ülkelerin seçim dönemleri ve süreçlerine odaklanılarak seçim kampanyalarına ilişkin gazete haberleri, televizyon haberleri ve seçim fotoğrafları gibi medya içerikleri üzerine yapılmaktadır. Bunun nedeni medyanın yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olarak görülmesinin ardında yatan gözetleme, denetleme ve düşünce pazarı oluşturma işlevini öncelikle siyasal boyutta yerine getirebileceğinin düşünülmesi gösterilmektedir (Özer, 2010, s. 108)

Alan yazında üzerinde özellikle belli dönemlerde üzerinde durulan haberde objektiflik çalışmalarına yeni ve güncel bilgiler eklemek üzere gerçekleştirilen bu çalışmanın amacını; 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri öncesi Türk yazılı basınının (Sabah, Hürriyet ve Sözcü), seçime katılan partiler ve ittifaklara yönelik yapmış olduğu haberlerde objektif ilkesine riayet edip etmediklerini tespit etmek oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yayın politikaları referans alınarak örnekleme dahil edilen Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerin ilk sayfalarında AK Parti, CHP, MHP, İYİ Parti, HDP, Saadet Partisi, Cumhuriyet İttifakı (AK Parti-MHP) ve Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti) haberlerini ele alış biçimleri incelenmiştir. Çalışma daha önce yapılan çalışmalarla benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarma ve gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Haber ve Objektiflik

Haberler, bilgileri ileten ve olayların raporu niteliğinde içeriklerdir. Haber için kişinin yaşadığı hayattaki yerini belirleyip düzenlemesinde ve hayatına yön vermesinde duyduğu bilgi gereksinimlerinin karşılanmasıdır denilebilir. Söz konusu bilgiler ise kişilere ihtiyaçları, istekleri dahilinde veya dışında aktarılmaktadır. Her durumda haber kişilerin yaşamının bir parçasıdır ve yaşamlarında haberin önemli bir etkisi bulunmaktadır (Arşan & Çoban, 2014, s. 44). Bir diğer tanıma göre haber, kamuoyunu ilgilendiren güncellik taşıyan, belirli bir olay ya da duruma ait bilgi niteliği taşıyan bir olayın aktarımıdır (Aslan, 2003, s. 16). Haberler, hammadde bir fikre, olaya ve soruna dayanan toplumsal içeriklerdir (Tokgöz, 2017, s. 256).

Doğumlar ve ölümler, afetler, felaketler, çatışmalar, benzerlikler, yakınlıklar, başarısızlıklar, üstünlükler ve benzer şekilde hayatın içinde insanla birlikte varlığını sürdüren birçok etmen, haberler için birer kaynak niteliği taşımaktadır. Dünya üzerinde insanın var olduğu her alanda, haber değeri taşıyan olay da mutlaka var olmaktadır (Girgin, 2000, s. 88).

Haber kavramına yönelik çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Bunun nedeni olarak her bir haber tanımında farklı farklı unsurlara vurgu yapılması gösterilmektedir. Örneğin, yapılan tanımlamalarda zaman, gazeteci, hedef kitle ve sonuç gibi niteliklere vurgu yapıldığı görülmektedir. Böyle bir durumda üzerinde anlaşılacak tek bir haber tanımı yapmak oldukça zor görünmektedir (Aslan, 2003, s. 15). Haber ayrıca zamana göre de evrimleşebilmektedir. Kitle iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler ve akabindeki yenilikler haberin biçimine etki edebilmekte, bu da haberin tanımına yeni eklemeler yapılmasını sağlamaktadır.

Haber kavramını tanımlamada netlik sağlanamamış olsa da haberin içinde barındırması gereken nitelikler üzerinde anlaşma sağlanmıştır. Bu nitelikler; doğruluk, gerçeklik, nesnellik, anlamlılık, kesinlik, hızlılık, tutarlılık ve inanılabilirlik ilkeleri olarak bilinmektedir (Tokgöz, 2017, s.158). Bu ilkeler genel olarak haber oluşumunda temel taşlardır.

Haberde bulunması gereken nitelikler arasında nesnellik ilkesi haber değerlendirilmesinde en çok tartışılan ilke olarak karşımıza çıkmaktadır. Haberin nesnelligi; haberin tarafsızlığı, objektifliği ve yansızlığı olarak da nitelendirilmektedir (Yüksel, 2010, s. 107). Haberde objektiflik en yaygın anlamıyla, haberi yazan kişilerin habere konu olan olayı kendi yorumlarını katmadan, kendi bakış açılarının dışında tarafsız bir gözle olaya ilişkin izlenimlerini aktarmalarıdır (Şeker, 2004, s. 35). Yani haberde muhabirin değer yargılarına, bireysel değerlendirmelerine ve ön yargılara yer verilmemelidir (Erdoğan & Alemdar, 1990, s. 57). Çünkü objektiflik ciddi ve güvenilir haberciliğin ayrılmaz bir parçasıdır (İnal, 1996, s. 17).

Haberin 19. yüzyılda meta değerinin artması, gazetecilikte haber verme yönünde değişiklik getirmiştir. En önemli yenilik ise, sübjektif haber verme yerine objektif haber verme ilkesinin benimsenmiş olmasıdır. Objektif haber vermenin temelinde ise haberin taraf tutmadan, dengeli bir şekilde verilmesi yatmaktadır (Tokgöz, 2017, s. 423-424). Benzer şekilde haberin objektifliği için haberin hakkaniyetli, dengeli, yansız

verilmesinin yanında, haberde çarpıtma yapılmaması, doğru, ön yargısız ve yorumsuz verilmesi gerekmektedir (Özer, 2010, s. 108).

Haberde objektiflik unsurundan bahsedebilmek için var olan durum, olay ya da olgunun bir medya içeriği olarak hangi boyutta nasıl seçildiği, seçilen bu konunun yazımında ve yayınlanmasında nelere dikkat edildiğine bakılması gerekmektedir (Olkun, 2017, s. 99). Bu nedenle haberde objektifliği sağlamak için netlik, denge ve eşit alan/eşit zaman unsurlarına dikkat çekilmektedir (Yüksel, 2010, s. 108)

Objektifliğin sağlanması için; haberde kaynak gösterme anlamına gelen netlik ilkesi, haber kaynağının yanında haberi yapan muhabirin bilgilerinin de açık bir şekilde haberde verilmesini içermektedir (Yüksel, 2010, s. 109). Objektiflik unsurlarından denge ilkesi, haberde yer alan karşıt görüşlerin her birine yer verilmesi olarak tanımlanmaktadır. Burada gazeteciye önemli bir görev düşmektedir. Gazeteci tarafsızlığını koruyarak, bireysel görüşüne ve inancına uymasa da, söylenenlere ve topladığı bilgilere inanmasa da haberde adı geçen bütün kişilere söz hakkı tanıyarak denge unsurunu sağlamalıdır (Aslan, 2003, s. 134). Denge unsurunun sağlanamaması objektif habercilik açısından büyük bir sorun olmakla birlikte, haberin eksik olmasına da neden olacaktır.

Bir diğer objektiflik unsuru olan eşit alan/eşit zaman ilkesi denge unsuruyla ilişkili olarak haberde verilen farklı görüşlere dikkat çekilerek, bunların eşit oranda haber içeriğinde yer verilmesini sağlamaktır (Yüksel, 2010, s. 109-110). Basılı medya içeriklerinde, verilen duruma ilişkin karşıt görüşlerin eşit sütun veya satır ayırarak yapılması şeklinde açıklanabilen bu unsur, görsel veya işitsel medya içeriklerinde eşit zaman ayırarak yapılması anlamına gelmektedir (Olkun, 2017, s. 106).

Haber içeriklerinde objektifliği sağlamada bahsedilen bu ilkeler teorik olarak varlığını korusa da uygulama da bunlara uyulması oldukça zor olmaktadır. Haber ve objektiflik üzerine yapılan araştırmaların yöntemlerinde farklılıklar bulunsa da, bu çalışmalarda haberlerde taraflara ayrılan yer ve zaman eşitsizliklerine, içerikte yer alan bilgilere yönelik olumlu, olumsuz yorumda bulunma ya da nötr kalma gibi değerlendirmeler yapıldığı görülmüştür (Hackett, 2000, s. 35).

2.2. Haberde Objektiflik Tartışmaları

Objektif habercilik üzerine çok sayıda eleştiri bulunmaktadır. Bazı araştırmacılara göre 21. yüzyıl haber tüketicilerinin objektif yayıncılık düşüncesi, yalnızca bir düşünceden ibaret olduğunun ve gazetecilik pratiğinde tümüyle başarılamayacağını dile getirmişlerdir (Hackett, 2000, s. 38-46; Harrison, 2000: 147-149; McNair, 2005).

Haberde objektiflik tartışmalarında daha çok insan faktörü nedeniyle haberde objektifliğin sağlanamayacağı savunulmaktadır. Bunun yanında kişisel özellikler, ideolojik farklılıklar, değer yargıları gibi birçok değişken de haberin objektifliği noktasında tartışılmaktadır. Ancak haberde objektifliğin sağlanamaması noktasında özellikle tartışılan unsurlar, medyanın yapısal yanlılığı ve sahiplik unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır (Yüksel, 2010, s. 107). Özellikle günümüzde medya kuruluşlarının siyasal ve ekonomik çıkarları doğrultusunda haber yapmaları yansız, dengeli ve objektif habercilik olasılığını ortadan kaldırmaktadır (Hackett, 2000, s. 60). Çünkü bu kuruluşların elde edeceği ekonomik kar ve siyasal olarak belli bir noktada olduklarını ortaya koyma çabaları, habere haber olma niteliği kazandıran objektiflik unsurunu ihlal etmelerine neden olmaktadır.

Haberde objektiflik tartışmaları içerisinde dikkat çeken bir diğer nokta basın meslek ilkeleri içinde objektiflik sözcüğüne çok fazla yer verilmemesidir. Bunun sebebinin gazetecilerin yapmış oldukları haberlerde objektif olamayacakları inancıdır (İrvan, 2004, s. 7). Çünkü haberde objektiflik sağlanması noktasında ilk akla gelen haberi yazan muhabirin haberinde kendi gözlem, düşünce veya yorumuna yer vermemesi olarak gösterilmektedir (Özer, 2012, s. 246). Bu görüşe benzer olarak medya mensuplarının da, toplumun diğer bireyleri gibi içine doğdukları ve yaşamlarını sürdürdükleri sosyal, siyasal ve ekonomik ortamın ürünü olduklarını, bu nedenle bu ortamdan etkilenerek geliştikleri vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, medya kuruluşu sahiplerinden çalışanlarına kadar herkesin bir dünya görüşü bulunmaktadır. Bu nedenle bu kişilerin toplumsal yapısı ve düşüncesi tarafsız olmamaktadır (Girgin, 2003, s. 96).

Öyle ki haberde objektifliğin mümkün olmayacağı düşüncesinin yaygınlaşmasıyla gazeteciler ve gazetecilik üzerine çalışanlar son yıllarda, objektiflik kavramı yerine dürüstlük kavramını özellikle

kullanılmaya başlanmıştır (Bennett, 2000, s. 280-281). Çünkü genel olarak, habercilerin içinde yaşadıkları ve anlamlandırdıkları toplum ve değerler, haber içeriklerine yansiyacaktır görüşü hâkim olmaktadır.

2.3. Türkiye’de Haberde Objektiflik Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Türkiye’de iletişim alanında haber ve habercilik üzerine çeşitli araştırmacıların, konuyu ele alış ve örneklem seçimi açısından farklılık gösteren çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmalardan birini Tülay Şeker’in “Türk Basınında Objektiflik Fazilet Partisi’nin Kapatılması Örneği” adlı çalışması oluşturmaktadır. Şeker, bu çalışmasında gazetelerin ve gazetecilerin haberlerde verilen gelişmeleri ispatlama, yalanlama ya da savunma gibi davranışlarında bulduklarını belirlemiştir. Böylece yazar gazetelerin ve gazetecilerin haberde objektiflik ilkesine uymadıklarını ortaya koymuştur (Şeker, 2004).

Bir diğer çalışma ise Özer’in objektif habercilik ideali açısından; dengelilik ve hakkaniyet unsurları ile nötr tutumu ortaya koymaya yönelik yapmış olduğu bir çalışmadır. Araştırmada 22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri’nde Cumhuriyet ve Yeni Şafak gazetelerinin, CHP ve AK Parti’ye yönelik tutumları ele alınmıştır. Çalışma sonucuna göre her iki gazetenin de ilgili partilere yönelik yapmış oldukları haberlerde kısmen de olsa hakkaniyetli olmaya çalıştıkları ancak tarafsızlıklarını koruyamadıkları ve haber sunumlarında dengeli davranmadıkları saptanmıştır (Özer, 2010: 173).

Konuyla ilgili bir diğer çalışma, Diler’in içerik analizi ve söylem analizi yöntemlerini birlikte kullandığı, “Televizyon Haberlerinde Tarafsızlık ve Nesnellik: Eleştirel Bir Yaklaşım” isimli uzmanlık tezinde “Televizyon haberleri, kitle iletişim araçlarının yapısal yanlılığından ötürü nesnel değildir.” hipotezini sınamak için NTV, ATV, Show TV, Kanal D ve STV kanallarını örneklem olarak almıştır. Araştırmada elde ettiği bulgularla, televizyon haberlerinin nesnel ve tarafsız olmadıkları sonucuna ulaşmıştır (Diler, 2011).

Kılıç’ın yerel basında objektifliğe yönelik tutumu araştırdığı “Antalya’daki Yerel Gazetelerin Siyasal Yanlılık Açısından İncelenmesi” çalışmasında Antalya’da bulunan 13 yerel gazetede belediyelere ilişkin haberleri ve köşe yazılarını incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda, incelenen gazetelerin bir kısmının iki farklı partiye ait belediyeler ile ilgili haber ve köşe yazılarında taraflı bir tutum izlediği, sözü edilen yanlılığın ise partizan nitelik taşıdığı sonucuna ulaşmıştır (Kılıç, 2011).

Konuyla ilişkili olarak Olkun’un içerik analizi yöntemi kullanarak yapmış olduğu “Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Türk Yazılı Basınının Adaylara Yaklaşımı: Milliyet, Sabah ve Zaman Gazeteleri Örneği” çalışmasında ise söz konusu gazetelerin ele almış oldukları haberlerde aday ya da partilere ilişkin olumlu ya da olumsuz yorum ve ön yargıda buldukları, bazı adayları görmezden gelirken diğerlerini daha çok ön plana çıkararak objektifliğin önemli bir ilkesi olan denge unsuruna önem vermediklerini bulgulamıştır (Olkun, 2015).

Akkaya’nın 2017 Referandumu sürecinde yazılı basının tutumunu içerik analizi yöntemi kullanarak incelediği, “Yazılı Basında Tarafsızlık İlkesi ve 2017 Referandumu” adlı çalışmasında, özellikle seçim ve referandum gibi süreçlerde bireylerin artan bilgi ihtiyaçlarına ilişkin gazetelerin doğru ve tarafsız bilgi aktarımının yerine, yanlı ve nesnellikten uzak, haberlerin daha çok gazetelerin benimsemiş olduğu ideolojik kimliklere göre şekillendiği sonucuna ulaşmıştır (Akkaya, 2019).

3. 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri Öncesi Türkiye’de Siyasal Durum

Siyasi seçimler, toplumların ve bu toplumda yaşanan dönemlerin koşulları altında gerçekleşir. Dolayısıyla bu seçimler toplumda hâkim olan gelişmelerle ilişkili olarak şekillenirler (Miş & Eren, 2014, s. 26). Bu nedenle, 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri’ne Türkiye’de yaşanan; 15 Temmuz darbe girişimi, Fırat Kalkanı Harekâtı, Cumhurbaşkanlığı sistemi referandumu, İYİ Parti’nin kuruluşu, Zeytin Dalı Harekâtı, Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı oluşumları gibi başlıca gündem maddeleriyle gidilmiştir.

15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ darbe girişiminde bulunmuştur. Bu darbe girişimi sırasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile CNN Türk Ankara temsilcisi Hande Fırat ile akıllı telefon aracılığıyla görüntülü konuşma gerçekleştirmiş, bu konuşmada Cumhurbaşkanı Erdoğan, darbe girişimi karşısında halka meydanlara ve havaalanlarına çıkmaları için çağrıda bulunmuştur. Bu çağrı üzerine halk darbe girişimine karşı direniş için sokaklara ve meydanlara çıkmış, tankların önünde durmuşlardır. Bu

darbe girişimine karşı Türk milletinin gösterdiği tepki dünya kamuoyunda oldukça dikkat çekmiştir (Devran & Özcan, 2016, s. 82).

Bu başarısız darbe girişimi sonrasında, 7 Ağustos'da milli birlik ve beraberliğin bir göstergesi olarak düzenlenen Yenikapı Mitingi'nde MHP lideri Devlet Bahçeli'nin AK Parti ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'nın yanında olduğunu belirtmesinin yanında (Bekiroğlu ve Balcı, 2019, s. 8), Bahçeli'nin Anayasa'nın yeniden yazımına olumlu baktığını ifade etmesi ve 16 Nisan 2017 düzenlenecek referandumda da "evet" diyeceğini açıklaması AK Parti ile MHP'nin yakınlaşmasını görünür kılmıştır (Aslan, 2019, s. 12). Yaşanan bu gelişmeler, AK Parti ve MHP arasında oluşacak olan Cumhur İttifakı'nın işaretleri olarak yorumlanabilir.

24 Ağustos 2016 tarihinde Türk Ordusu ve desteklediği Özgür Suriye Ordusu (ÖSO), sınırın Suriye tarafından terör örgütü DEAŞ'ı uzaklaştırmak amacıyla askeri bir operasyon başlatmıştır. Bu operasyonla belli bir bölge DEAŞ'ın elinden alınmıştır (Köker, 2016).

16 Nisan 2017'de başkanlık sistemi ya da Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi halk oylamasına sunulmuştur. 16 Nisan'da halkoyuna sunulan sistem değişikliğin, halkın çoğunluğunun (yüzde 51,41) onay vermesiyle Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Bunun yanında 2017 yılının son aylarında MHP lideri Bahçeli'nin seçim barajının ağır olduğu ve düşürülmesi gerektiğini ifade etmiş ve tavsiye olarak Cumhur İttifakı önerisinde bulunmuştur. Bunun üzerine 10 Ocak 2018'de Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Bahçeli görüşerek ittifak konusunda anlaşmış ve iki parti arasında Cumhur İttifakı kurulmuştur (Bekiroğlu & Balcı, 2019, s. 8).

7 Haziran 2015 Genel Seçimleri'nden sonra MHP içerisinde oluşan parti içi iktidar kavgaları, kurultay çatışmaları sonucunda 25 Ekim 2017 tarihinde Meral Akşener liderliğinde İYİ Parti kurulmuştur. İYİ Parti, MHP içerisindeki muhalif ekibin parti genel başkanı ile anlaşmazlığa düşmesi sonucunda oluşmuştur. İYİ Parti'nin kurulmasıyla birlikte Türkiye'de var olan bir parti içinden çıkarak oluşan partilere bir yenisi daha eklenmiştir (Duran, 2017, s. 9).

Siyasal alanda tüm bu gelişmeler yaşanırken, Türkiye'nin ulusal güvenliğini korumaya yönelik, 21 Ocak 2018 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Suriye'nin Afrin bölgesindeki PKK/PYD/YPG ve DEAŞ hedeflerine yönelik "Zeytin Dalı Harekâtı" düzenlemiştir. Zeytin Dalı Harekâtı, Suriye'nin kuzeyinde ulusal güvenliğe yönelik tehdit oluşturan terör örgütlerinin etkisiz hale getirilmesi ve sınır güvenliğinin sağlanması için yapılmıştır (<https://www.internethaber.com>).

AK Parti ve MHP'nin Cumhur İttifakı'na karşı, CHP ile yeni kurulan İYİ Parti arasında ittifak şekilleri ve seçim güvenliği gibi konular kamuoyuna duyurulmadan görüşülmüştür. Bu süreçte yaşanan gelişmeler sonucunda 5 Mayıs 2018 tarihinde CHP, İYİ Parti, Saadet Partisi ve Demokrat Parti (DP) "Millet İttifakı'nı" kurma noktasında anlaşmışlardır (Bekiroğlu & Balcı, 2019, s. 13). Böylece Cumhur İttifakı'na karşı Millet İttifakı kurulmuştur.

Türkiye'nin siyasal yaşamı ve geleceği için 24 Haziran 2019 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri oldukça önemlidir. Bu seçim, daha önce oluşan ittifaklar, ittifakları oluşturan partiler ve cumhurbaşkanı adaylarının yarışması açısından önem taşımaktadır. Seçimde cumhurbaşkanı adayları; AK Parti ve MHP'nin Recep Tayyip Erdoğan, CHP'nin Muharrem İnce, İYİ Parti'nin Meral Akşener ve HDP'nin adayı ise Selahattin Demirtaş olmuştur (Çağlar vd., 2018: 9). Seçim sonucunda Recep Tayyip Erdoğan yüzde 52,59 oy oranıyla yeni sistemin ilk Cumhurbaşkanı olmuştur. AK Parti ve MHP'nin oluşturduğu Cumhur İttifakı yüzde 53,66 oranında oy alarak mecliste çoğunluğu elde etmiştir. CHP, İYİ Parti ve Saadet Partisi'nin oluşturduğu Millet İttifakı ise yüzde 33,94 oranında oy almıştır (Miş & Duran, 2018, s. 9).

Türkiye tüm bu gelişmelerin bileşiminde 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri için sandığa gitmiştir. Bu seçimde AK Parti ve MHP'nin oluşturduğu Cumhur İttifakı yüzde 51,64 oranında oy alırken, CHP ve İYİ Parti'nin oluşturduğu ve HDP'nin de desteklediği Millet İttifakı ise yüzde 37,57 oranında oy almıştır (Miş & Duran, 2019, s. 372-373).

4. Yöntem

Gazetelerin 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'ne katılan partilere olan yaklaşımının incelendiği bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi, medya içeriklerinde kullanılan, niceliksel,

sistematik ve nesnel bir yöntemdir (Wimmer ve Dominick, 2007: 19: 21). Medya metinlerinde yer alan ve ifade edilenlere bakarak hazırlanan açıklayıcı bir kodlama cetveliyle, medya içeriklerinde ne sıklıkla ifade edildiği ya da yazıldığına ortaya konmasını sağladığı için içerik analizi yöntemi en uygun yöntem olarak seçilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri sürecinde yazılı basın seçimlere katılan Ak Parti, MHP, CHP, İYİ Parti, HDP, Saadet Partisi ve bu partilerin oluşturduğu Cumhuriyet İttifakı (Ak Parti-MHP) ve Millet İttifakı'na (CHP, İYİ Parti) yönelik haberlerinde nasıl, ne ölçüde ve ne sıklıkla yaklaştığı, bu yaklaşımlarda objektiflik ölçülerine uyulup uyulmadığını ortaya koymaktır.

Evrenini Türkiye'de bulunan siyasi partilerin ve Türk yazılı basınının oluşturduğu bu çalışmanın örneklemini ise Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazeteleri oluşturmaktadır. Bu gazetelerin örneklem olarak seçiminde gazetelerin yayın politikaları ve ideolojileri dikkate alınmıştır. Bu bakımdan Hürriyet gazetesi merkezi temsilen, Sabah gazetesi hükümete yakınlığından, Sözcü gazetesi ise hükümete karşı sergilediği muhalif tutuma sahip olmasıyla örneklem olarak seçilmiştir.

Çalışma, seçimden önceki 4 haftalık dönemi yani 3 Mart 2019 ve 30 Mart 2019 tarihleri arasında kapsayacak şekilde, gazetelerin ilk sayfalarında partilerin seçime yönelik çıkan haberleri ve bu haberlerin devamı olan sayfalarla sınırlandırılmıştır. Analiz için gazetelerin ilk sayfalarının seçilmesinin nedeni; gazetelerin ilk sayfalarının en önemli sayfasını oluşturmasıdır.

5. Bulgular ve Yorum

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'ne katılan partilere, yazılı basının yaklaşımı örneklem olarak seçilen üç gazetenin (Hürriyet, Sabah ve Sözcü Gazeteleri) 03 Mart 2019-30 Mart 2019 tarihleri arasında ilgili gazetelerin ilk sayfalarında çıkan haberler ve bu haberlerin iç sayfalardaki devamı olan haberler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak 13 adet sınırlandırma sisteminden oluşan kodlama cetveli kullanılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için aynı veriler 2 farklı kodlayıcı tarafından kodlanmış, elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında 2 kodlayıcı arasında yüzde 95'in üzerinde bir uyum tespit edilmiştir. Kodlanan veriler SPSS 25 programı ile analiz edilmiş ve elde edilen verilerin analizinde frekans ve çapraz tablo analizi kullanılmıştır.

Tablo 1. Seçim Haberlerinin Yayınlandığı Gazeteler

Gazeteler	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Sözcü	106	41,1	41,1
Sabah	78	30,2	71,3
Hürriyet	74	28,7	100,0
Toplam	258	100,0	

Analizlere göre, gazetelerin ilk sayfalarında 28 günlük sürede toplam 258 haberin yayınlandığı bulgulanmıştır. İncelenen bu haberlerin 106'sı Sözcü Gazetesi'nde, 78'si Sabah Gazetesi'nde ve 74'ü ise Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Sonuçlara bakıldığında, seçimle ilgili birinci sayfalarında en fazla habere yer veren gazete Sözcü Gazetesi olmuştur.

Tablo 2. Seçim Haberlerinin Yayınlandığı Haftalar

Haftalar	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
03-09 Mart 2019 (Birinci Hafta)	75	29,1	29,1
10-16 Mart 2019 (İkinci Hafta)	73	28,3	57,4
17-23 Mart 2019 (Üçüncü Hafta)	57	22,1	79,5
24-30 Mart 2019 (Dördüncü Hafta)	53	20,5	100,0
Toplam	258	100,0	

Seçim haberlerinin yayınlandığı haftaların incelendiği tabloya bakıldığında, birinci hafta (03 – 09 Mart 2019) yüzde 29,1, ikinci hafta (10-16 Mart 2019) yüzde 28,3, üçüncü hafta (17-23 Mart 2019) yüzde 22,1, dördüncü hafta (24-30 Mart 2019) 20,5 oranında haber yayınlandığı görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında seçim sürecinin ilk ve ikinci haftasında gazetelerde seçimle alakalı daha çok haber yayınlandığı görülmektedir.

Tablo 3. Seçim Haberlerinin Gazete Sayfasındaki Konumu

Haberin Konumu	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Sayfanın muhtelif yerleri	209	81,0	81,0
Manşet	42	16,3	97,3
Sürmanşet	7	2,7	100,0
Toplam	258	100,0	

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nin konu edinildiği haberlerin gazete sayfasındaki konumuna bakıldığında, seçim haberlerinin yüzde 81'inin gazetenin ilk sayfasının muhtelif yerlerinde, yüzde 16,3'ünün manşetten, yüzde 2,7'sinin ise sürmanşetten verildiği tespit edilmiştir. Sonuçlara göre seçim haberleri çoğunlukla, gazetelerin birinci sayfalarının muhtelif yerlerinde verilmiştir.

Tablo 4. Seçim Haberlerine Konu Olan Partiler

Partiler	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Ak Parti	110	42,6	42,6
CHP	88	34,1	76,7
MHP	26	10,1	86,8
Cumhur İttifakı (Ak Parti-MHP)	12	4,7	91,5
İYİ Parti	10	3,9	95,3
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	10	3,9	99,2
HDP	1	0,4	99,6
Saadet Partisi	1	0,4	100,0
Toplam	258	100,0	

Seçim haberlerine konu olan partilerin yer aldığı tablo incelendiğinde, haberlerin yüzde 42,6'sında Ak Parti, yüzde 34,1'inde CHP, yüzde 10,1'inde MHP, yüzde 4,7'sinde AK Parti ve MHP'nin oluşturmuş olduğu Cumhuriyet İttifakı'na, yüzde 3,9'unda İYİ Parti'ye, yine yüzde 3,9'unda CHP ve İYİ Parti'nin oluşturmuş olduğu Millet İttifakı'na, yüzde 0,4'ün de HDP'ye ve yine 0,4'ünde Saadet Partisi'ne yer verilmiştir. Sonuçlara bakıldığında, AK Parti ve CHP'nin seçim haberlerine daha çok konu oldukları açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 5. Seçim Haberlerinin İçeriğinin Konusu

Konular	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Yerel Seçim-Aday	83	32,2	32,2
Terör	33	12,8	45,0
Politika	30	11,6	56,6
Yolsuzluk	23	8,9	65,5
Ekonomi	20	7,8	73,3
Birden çok konu	19	7,4	80,6
Milli Birlik ve Beraberlik	11	4,3	84,9
Din	10	3,9	88,8
Milli Mesele	8	3,1	91,9
Tarım	4	1,6	93,4
Ulaşım	4	1,6	95,0
Barınma-Konut	3	1,2	96,1
Kültür-Sanat	3	1,2	97,3
İşsizlik	3	1,2	98,4
Engelliler	1	0,4	98,8
Dış Politika	1	0,4	99,2
Teknoloji (İletişim)	1	0,4	99,6
Sağlık	1	0,4	100,0
Toplam	258	100,0	

Gazetelerde yayınlanan seçim haberlerinin içeriğinin incelendiği tabloda, en çok haber yüzde 32,2 yerel seçim-adaylar, yüzde 12,8 terör, yüzde 11,6 ile politika konularında olduğu görülmektedir. Aynı tabloya

göre en az konu edinen konuların yüzde 0,4'er ile engelliler, dış politika, teknoloji (iletişim) ve sağlık olduğu tespit edilmiştir. 1

Tablo 6. Seçim Haberlerine Konu Olan Siyasi Aktör

Siyasi Aktör	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Parti Genel Başkanı	158	61,2	61,2
Belediye Başkan Adayı	74	28,7	89,9
Siyasi Aktör	15	5,8	95,7
Siyasi Aktöre Yer Verilmemiş	11	4,3	100,0
Toplam	258	100,0	

31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde gazetelerde yer alan seçim haberlerine konu olan siyasi aktöre bakıldığında, yüzde 61,2'sinde parti genel başkanı, yüzde 28,7'sinde belediye başkan adayı, yüzde 5,8'inde siyasi aktöre yer verildiği, yüzde 4,3'ünde ise siyasi aktöre yer verilmediği görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında yerel seçim haberlerinde adaylardan çok daha fazla parti genel başkanına yer verildiği açıkça görülmektedir.

Tablo 7. Seçim Haberlerinin Anlatım Tarzı ve Üslubu

Anlatım Tarzı ve Üslubu	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Eleştirel-Suçlayıcı	115	44,6	44,6
Bilgilendirici	93	36,0	80,6
Tavsiye ve Öneri Verici	26	10,1	90,7
Kaygı Uyandırıcı-Tehdit Edici	14	5,4	96,1
Tanıtıcı	8	3,1	99,2
Abartılı	2	0,8	100,0
Toplam	258	100,0	

Gazetelerde yer alan haberlerin anlatım tarzı ve üslubu incelendiğinde; yüzde 44,6'nın eleştirel-suçlayıcı, yüzde 36'sının bilgilendirici, yüzde 10,1'inin tavsiye ve öneri verici, yüzde 5,4'ünün kaygı uyandırıcı-tehdit edici, yüzde 3,1'inin tanıtıcı, yüzde 0,8'inin ise abartılı şekilde konuyu ele aldıkları bulgulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre haberlerin anlatım tarzı ve üslubunun daha çok eleştirel-suçlayıcı ve bilgilendirici nitelikte olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Seçim Haberlerinde Partiye Yaklaşım

Partiye yaklaşım	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Nötr	204	79,1	79,1
Olumsuz	30	11,6	90,7
Olumlu	24	9,3	100,0
Toplam	258	100,0	

Gazetelerin seçim haberlerinde partiye yaklaşımının incelendiği tabloya göre, haberlerin yüzde 79,1'inde nötr, yüzde 11,6'sında olumsuz, yüzde 9,3'ünde ise olumlu yaklaşım sergilenmiştir. Sonuçlara bakıldığında haberlerin büyük bir oranında nötr bir yaklaşım sergilendiği görülmüştür.

Tablo 9. Seçim Haberlerinde Yorum Durumu

Yorum durumu	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Var	190	73,6	73,6
Yok	68	26,4	100,0
Toplam	258	100,0	

Gazetelerde yer alan seçim haberlerinde yorum durumuna bakıldığında; haberlerin yüzde 73,6'sında yoruma yer verilirken, yüzde 26,4'ünde ise yoruma yer verilmemiştir. Sonuçlara göre haberlerin büyük bir oranında yorum yapıldığı görülmektedir. Bu durumda gazetelerin seçimle ilgili yayınladıkları haberlerde, haberin en önemli nitelikleri arasında gösterilen objektiflik ilkesi ile çeliştiği söylenebilir.

Tablo 10. Seçim Haberlerinin Kaynağı

Haber kaynağı	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Muhabir	167	64,7	64,7
Haber Ajansı	45	17,4	82,2
Belirsiz	18	7,0	89,1
Köşe yazarı	15	5,8	95,0
Medya merkezi	18	5,0	100,0
Toplam	258	100,0	

Seçim haberlerinin kaynağına ilişkin tabloya göre, kaynak olarak haberlerin yüzde 64,7'sinde muhabir, yüzde 17,4'ünde haber ajansı, yüzde 7'inde belirsiz, yüzde 5,8'inde köşe yazarı, yüzde 5'inde ise medya merkezi kullanılmıştır.

Tablo 11. Seçim Haberlerinin İçeriğinin Kaynağı

Haber içeriğinin kaynağı	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Habere konu olan adayın/partinin görüşü	201	77,9	77,9
Haber muhabire dayanıyor	31	12,0	89,9
Haber siyasetçiye dayanıyor	16	6,2	96,1
Haber vatandaşa dayanıyor	7	2,7	98,8
Haber belgelere dayanıyor	3	1,2	100,0
Toplam	258	100,0	

Haber içeriklerinin dayandığı kaynağa bakıldığında, içeriğin yüzde 77,9'unda habere konu olan aday ya da partinin görüşüne, yüzde 12'sinde muhabire, yüzde 6,2'sinde siyasetçiye, yüzde 2,7'sinde vatandaşa, yüzde 1,2'sinde ise belgelere dayandığı analiz edilmiştir.

Tablo 12. Seçim Haberlerinde Fotoğraf Kullanımı

Fotoğraf kullanımı	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Var	250	96,9	96,9
Yok	8	3,1	100,0
Toplam	258	100,0	

Seçim döneminde gazetelerde yayınlanan seçim içerikli haberlerin analizine bakıldığında, haberlerin yüzde 96,9 gibi büyük oranında fotoğraf kullanılırken, yüzde 3,1'inde ise fotoğraf kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13. Seçim Haberlerinin Görselinde Kullanılan Siyasi Aktör

Görselde Aktör Kullanımı	Sayı	Yüzde	Toplamlı Yüzde
Parti Genel Başkanı	155	60,1	60,1
Belediye Başkanı	72	27,9	88,0
Siyasi aktöre yer verilmemiş	18	7,0	95,0
Siyasi aktör	13	5,0	100,0
Toplam	258	100,0	

Seçim haberlerinde kullanılan görseldeki siyasi aktörle ilgili tabloya göre, haberlerin yüzde 60,1'inde parti genel başkanına, yüzde 27,9'unda belediye başkanına, yüzde 5'inde herhangi bir siyasi aktöre yer verilirken, yüzde 7'sinde ise siyasi aktöre yer verilmediği bulgulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre incelenen haberlerin önemli bir yüzdesinde görsel olarak parti genel başkanının kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 14. Gazetede Yayınlanan Haberlerde Partiyeye Yaklaşım

Gazete	Parti	Haberin Partiyeye Yaklaşımı			Toplam
		Olumlu	Olumsuz	Nötr	
SABAHA	AK Parti	12	0	28	40
		30,0%	0,0%	70,0%	100,0%
		80,0%	0,0%	60,9%	51,3%
	CHP	0	17	3	20
		0,0%	85,0%	15,0%	100,0%
		0,0%	100,0%	6,5%	25,6%
	MHP	0	0	14	14
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	30,4%	17,9%
	Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	3	0	1	4
		75,0%	0,0%	25,0%	100,0%
		20,0%	0,0%	2,2%	5,1%
	İYİ Parti	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
HDP	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Saadet Partisi	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	15	17	46	78	
	19,2%	21,8%	59,0%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
HÜRRİYET	AK Parti	0	0	33	33
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	45,8%	44,6%
	CHP	0	2	26	28
		0,0%	7,1%	92,9%	100,0%
		0,0%	100,0%	36,1%	37,8%
	MHP	0	0	3	3
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	4,2%	4,1%
	İYİ Parti	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	1,4%	1,4%
	HDP	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	100,0%	1,4%	1,4%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	5	5	
	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
	0,0%	0,0%	6,9%	6,8%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	0	0	3	3	
	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
	0,0%	0,0%	4,2%	4,1%	
Saadet Partisi	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	0	2	72	74	
	0,0%	2,7%	97,3%	100,0%	
	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

SÖZCÜ	AK Parti	0	11	26	37
		0,0%	29,7%	70,3%	100,0%
		0,0%	100,0%	30,2%	34,9%
	CHP	7	0	33	40
		17,5%	0,0%	82,5%	100,0%
		77,8%	0,0%	38,4%	37,7%
	MHP	0	0	9	9
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	10,5%	8,5%
	İYİ Parti	1	0	8	9
		11,1%	0,0%	88,9%	100,0%
		11,1%	0,0%	9,3%	8,5%
	Saadet Partisi	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	1,2%	0,9%
	Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	5	5
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	5,8%	4,7%
	Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	1	0	4	5
		20,0%	0,0%	80,0%	100,0%
		11,1%	0,0%	4,7%	4,7%
HDP	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	9	11	86	106	
	8,5%	10,4%	81,1%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
GENEL TOPLAM	AK Parti	12	11	87	110
		10,9%	10,0%	79,1%	100,0%
		50,0%	36,7%	42,6%	42,6%
	CHP	7	19	62	88
		8,0%	21,6%	70,5%	100,0%
		29,2%	63,3%	30,4%	34,1%
	MHP	0	0	26	26
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	12,70%	10,1%
	İYİ Parti	1	0	9	10
		10,0%	0,0%	90,0%	100,0%
		4,2%	0,0%	4,4%	3,9%
	Saadet Partisi	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	0,5%	0,4%
	Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	10	10
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	4,9%	3,9%
	Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	4	0	8	12
		33,3%	0,0%	66,7,0	100,0%
		16,7%	0,0%	3,9%	4,7%
HDP	0	0	1	1	
	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
	0,0%	0,0%	0,5%	0,4%	
Toplam	24	30	204	258	
	9,3%	11,6%	79,1%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 14'te 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin seçim öncesi yayınladıkları haberlerde partilere yaklaşımının analizleri bulunmaktadır. Analiz sonuçlarına göre üç gazetede toplamda yayınlanan 258 haberin yüzde 79,1'inde partilere nötr yaklaşıldığı görülmüştür. Sabah gazetesinde partilere yönelik toplam 78 haber yayınladığı, bu haberlerin yüzde 19,2'sine olumlu, yüzde 21,8'ine olumsuz, yüzde 59'una ise nötr yaklaşıldığı bulgulanmıştır.

AK Parti'ye ait 40 haberin yüzde 30'una olumlu, yüzde 70'ine ise nötr biçimde yaklaşan Sabah gazetesi; CHP'ye ait 20 haberini ise yüzde 85 olumsuz, yüzde 15 ise nötr olarak gerçekleştirmiştir. Sabah gazetesi, MHP'ye yönelik ise 14 haberin tamamına nötr yaklaşmıştır. Ayrıca Cumhur İttifakı'na (AK Parti-MHP) yönelik 4 haberin ise yüzde 75'ine olumlu, yüzde 25'ine ise nötr yaklaşmıştır. Sabah gazetesi 4 haftalık seçim döneminde, İYİ Parti, HDP, Saadet Partisi ve Millet İttifakı ile ilgili seçim konulu hiçbir habere yer vermediği de tespit edilmiştir.

Hürriyet gazetesinde yayınlanan 74 haberin ise yüzde 2,7'sine olumsuz, yüzde 97,3'üne ise nötr yaklaşıldığı görülmektedir. Gazete, AK Parti, MHP, İYİ Parti, HDP, Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti), ve Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP) haberlerinin tamamına nötr yaklaşmış; CHP haberlerinin ise yüzde 92,9'una nötr, yüzde 7,2'sine ise olumsuz yaklaşımla yer verilmiştir. Hürriyet gazetesi bu dönemde seçimle alakalı sadece Saadet Partisi ile ilgili haber yayınlamamıştır.

Sözcü gazetesinde yayınlanan 106 haberin ise yüzde 8,5'inde olumlu, yüzde 10,4'ünde olumsuz, yüzde 81,1'inde ise nötr yaklaşım sergilenmiştir. AK Parti'ye ait 37 haberin yüzde 29,7'sinde olumsuz, yüzde 70,3'ünde nötr tutum sergilediği görülmüştür. CHP'ye ait 40 haberin yüzde 17,5'inde olumlu, yüzde 82,5'inde ise nötr yaklaşım sergilenmiştir. Sözcü gazetesi ise bu dönemde sadece HDP ile ilgili haber yayınlamadığı görülmektedir.

Tablo 15. Gazetede Yayınlanan Haberlerde Yorum Durumu

Gazete	Parti	Haberde Yorum Durumu		Toplam
		Var	Yok	
SABAH	AK Parti	17	23	40
		42,5%	57,5%	100,0%
		44,7%	57,5%	51,3%
	CHP	17	3	20
		85,0%	15,0%	100,0%
		44,7%	7,5%	25,6%
	MHP	1	13	14
		7,1%	92,9%	100,0%
		2,6%	32,5%	17,9%
	Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	3	1	4
		75,0%	25,0%	100,0%
		7,9%	2,5%	5,1%
	İYİ Parti	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%
	HDP	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%
	Saadet Partisi	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%
0,0%		0,0%	0,0%	
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	38	40	78	
	48,7%	51,3%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	

HÜRRİYET	AK Parti	1	32	33
		3,0%	97,0%	100,0%
		50,0%	44,4%	44,6%
	CHP	1	27	28
		3,6%	96,4%	100,0%
		50,0%	37,5%	37,8%
	MHP	0	3	3
		0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	4,2%	4,1%
	İYİ Parti	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	1,4%	1,4%
	HDP	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	1,4%	1,4%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	5	5	
	0,0%	100,0%	100,0%	
	0,0%	6,9%	6,8%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	0	3	3	
	0,0%	100,0%	100,0%	
	0,0%	4,2%	4,1%	
Saadet Partisi	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	2	72	74	
	2,7%	97,3%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	
SÖZCÜ	AK Parti	13	24	37
		35,1%	64,9%	100,0%
		46,4%	30,8%	34,9%
	CHP	9	31	40
		22,5%	77,5%	100,0%
		32,1%	39,7%	37,7%
	MHP	1	8	9
		11,1%	88,9%	100,0%
		3,6%	10,3%	8,5%
	İYİ Parti	2	7	9
		22,2%	77,8%	100,0%
		7,1%	9,0%	8,5%
	Saadet Partisi	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	1,3%	0,9%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	1	4	5	
	20,0%	80,0%	100,0%	
	3,6%	5,1%	4,7%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	2	3	5	
	40,0%	60,0%	100,0%	
	7,1%	3,8%	4,7%	
HDP	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	28	78	106	
	26,4%	73,6%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 15'te Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde partilere yönelik haberlerde yorum durumuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Sabah gazetesinde yayınlanan AK Parti

haberlerinin yüzde 42,5'inde yorum yapılmış, yüzde 57,5'inde ise yoruma yer verilmemiştir. CHP haberlerinin ise yüzde 85'inde yorum yapıldığı, yüzde 15'inde ise yoruma başvurulmadığı görülmüştür. MHP haberlerinin yüzde 7,1'inde yorum yapılmış, yüzde 92,9'unda ise yorum yapılmamıştır. Cumhuriyet İttifakı (AK Parti-MHP) haberlerinin ise yüzde 75'inde yoruma yer verilirken, yüzde 25'inde ise yoruma yer verilmediği bulgulanmıştır.

Hürriyet gazetesinde yayınlanan 33 adet AK Parti haberinin yüzde 3'ünde yorum yapılmış, yüzde 97'sinde yorum yapılmamıştır. CHP'ye ait 28 haberin ise yüzde 3,6'sında yorum yapıldığı, yüzde 96,4'ünde ise yorum yapılmadığı görülmektedir. Yine MHP, İYİ Parti, HDP, Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti), Cumhuriyet İttifakı (AK Parti-MHP) haberlerinde ise yorum yapılmadığı tespit edilmiştir.

Sözcü gazetesinde yayınlanan 37 AK Parti haberinin yüzde 35,1'inde yorum yapıldığı, yüzde 64,9'unda ise yorum yapılmadığı; CHP'ye ait 40 haberin yüzde 22,5'inde yorum yapıldığı, yüzde 77,5'inde ise yorum yapılmadığı görülmektedir. MHP'ye ait 9 haberin yüzde 11,1'inde; İYİ Parti'ye ait 9 haberin yüzde 22,2'sinde; Millet İttifakı'na (CHP-İYİ Parti) ait 5 haberin yüzde 20'sinde; Cumhuriyet İttifakı'na (AK Parti-MHP) ait haberlerin yüzde 40'ında yorum yapılırken MHP haberlerinin yüzde 88,9'unda; İYİ Parti haberlerinin yüzde 77,8'inde; Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti) haberlerinin yüzde 80'inde; Cumhuriyet İttifakı (AK Parti-MHP) haberlerinin ise yüzde 60'ında yorum yapılmıştır.

Tablo 16. Gazetede Yayınlanan Haberin Gazete Sayfasındaki Konumu

Gazete	Parti	Haberin sayfadaki konumu			Toplam
		Manşet	Sürmanşet	Sayfanın muhtelif yerleri	
SABAH	AK Parti	8	0	32	40
		20,0%	0,0%	80,0%	100,0%
		47,1%	0,0%	52,5%	51,3%
	CHP	6	0	14	20
		30,0%	0,0%	70,0%	100,0%
		35,3%	0,0%	23,0%	25,6%
	MHP	1	0	13	14
		7,1%	0,0%	92,9	100,0%
		5,9%	0,0%	21,3	17,9%
	Cumhuriyet İttifakı (AK Parti-MHP)	2	0	2	4
		50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
		11,8%	0,0%	3,3%	5,1%
	İYİ Parti	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	HDP	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Saadet Partisi	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	17	0	61	78	
	21,8%	0,0%	78,2%	100,0%	
	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	

HÜRRİYET	AK Parti	6	0	27	33
		18,2%	0,0%	81,8%	100,0%
		75,0%	0,0%	40,9%	44,6%
	CHP	0	0	28	28
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	42,4%	37,8%
	MHP	0	0	3	3
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	4,5%	4,1%
	İYİ Parti	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	1,5%	1,4%
	HDP	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	1,5%	1,4%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	5	5	
	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
	0,0%	0,0%	7,6%	6,8%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	2	0	1	3	
	66,7%	0,0%	33,3%	100,0%	
	25,0%	0,0%	1,5%	4,1%	
Saadet Partisi	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	8	0	66	74	
	10,8%	0,0%	89,2%	100,0%	
	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	
SÖZCÜ	AK Parti	7	2	28	37
		18,9%	5,4%	75,7%	100,0%
		41,2%	28,6%	34,1%	34,9%
	CHP	5	5	30	40
		12,5%	12,5%	75,0%	100,0%
		29,4%	71,4%	36,6%	37,7%
	MHP	0	0	9	9
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	11,0%	8,5%
	İYİ Parti	3	0	6	9
		33,3%	0,0%	66,7%	100,0%
		17,6%	0,0%	7,3%	8,5%
	Saadet Partisi	0	0	1	1
		0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		0,0%	0,0%	1,2%	0,9%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	1	0	4	5	
	20,0%	0,0%	80,0%	100,0%	
	5,9%	0,0%	4,9%	4,7%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	1	0	4	5	
	20,0%	0,0%	80,0	100,0%	
	5,9%	0,0%	4,9%	4,7%	
HDP	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	17	7	82	106	
	16,0%	6,6%	77,4%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 16’da Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde siyasi partilere yönelik yayınlanan haberlerin konumuna ilişkin analizler yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre Sabah gazetesinde AK Parti’ye ait yayınlanan 40 haberin yüzde 20’si manşetten, yüzde 80’i ise gazetenin ilk sayfasının muhtelif yerlerinde verilmiştir. CHP’ye ait 20 haberin yüzde 30’u manşetten, yüzde 70’i ise birinci sayfanın muhtelif yerlerinde yayınlanmıştır. MHP’ye ait 14 haberin yüzde 7,1’i manşetten, yüzde 92,9’u ise gazetenin birinci sayfasının muhtelif yerlerinde yayınlandığı görülmüştür. Cumhuriyet İttifakı’na (AK Parti- MHP) ait 4 haberin ise yüzde 50’si manşetten, yüzde 50’si ise ilk sayfanın muhtelif yerlerinden verilmiştir.

Hürriyet gazetesinde yayınlanan haberlerin AK Parti’ye ait 6 haber (yüzde 18,2) ve Cumhuriyet İttifakı’na ait 2 haber (yüzde 66,7) manşetten yayınlanırken diğer haberlerin tamamı ilk sayfanın muhtelif yerlerinde yayınlanmıştır.

Sözcü gazetesinde yayınlanan 106 haberden AK Parti’ye ait 37 haberin yüzde 18,9’u manşetten, yüzde 5,4’ü sürmanşetten, yüzde 75,7’si ise gazetenin birinci sayfasının muhtelif yerlerinde yayınlanmıştır. CHP’ye ait 40 haberin yüzde 12,5’i manşetten, yine yüzde 12,5’i sürmanşetten, yüzde 75’i ise gazetenin ilk sayfasının muhtelif yerlerinde yayınlanmıştır. MHP haberlerinin tamamı gazetenin birinci sayfasının muhtelif yerlerinde yayınlanmıştır. İYİ Parti’ye ait 9 haberin ise yüzde 33,3’ü manşetten, yüzde 66,7’si ilk sayfanın muhtelif yerlerinde yayınlanmıştır.

Tablo 17. Gazetede Yayınlanan Haberin Kaynağı

Gazete	Parti	Haberin kaynağı					Toplam
		Muhabir	Haber Ajansı	Medya Merkezi	Köşe Yazarı	Belirsiz	
SABAH	AK Parti	34	0	2	2	2	40
		85,0%	0,0%	5,0%	5,0%	5,0%	100,0%
		55,7%	0,0%	22,2%	66,7%	40,0%	51,3%
	CHP	13	0	5	1	1	20
		65,0%	0,0%	25,0%	5,0%	5,0%	100,0%
		21,3%	0,0%	55,6%	33,3%	20,0%	25,6%
	MHP	10	0	2	0	2	14
		71,4%	0,0%	14,3%	0,0%	14,3%	100,0%
		16,4%	0,0%	22,2%	0,0%	40,0%	17,9%
	Cumhuriyet İttifakı (AK Parti-MHP)	4	0	0	0	0	4
		100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		6,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,1%
	İYİ Parti	0	0	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	HDP	0	0	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Saadet Partisi	0	0	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	0	0	0	0	0	0
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Toplam	61	0	9	3	5	78
		78,2%	0,0%	11,5%	3,8%	6,4%	100,0%
		100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

HÜRRIYET	AK Parti	26	3	0	4	0	33
		78,8%	9,1%	0,0%	12,1%	0,0%	100,0%
		51,0%	23,1%	0,0%	50,0%	0,0%	44,6%
	CHP	16	8	1	3	0	28
		57,1%	28,6%	3,6%	10,7%	0,0%	100,0%
		31,4%	61,5%	100,0%	37,5%	0,0%	37,8%
	MHP	1	1	0	0	1	3
		33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	100,0%
		2,0%	7,7%	0,0%	0,0%	100,0%	4,1%
	İYİ Parti	1	0	0	0	0	1
		100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		2,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%
	HDP	0	1	0	0	0	1
		0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	5	0	0	0	0	5	
	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	9,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	2	0	0	1	0	3	
	66,7%	0,0%	0,0%	33,3	0,0%	100,0%	
	3,9%	0,0%	0,0%	12,5%	0,0%	4,1%	
Saadet Partisi	0	0	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	51	13	1	8	1	74	
	68,9%	17,6%	1,4%	10,8%	1,4%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
SÖZCÜ	AK Parti	18	13	0	0	6	37
		48,6%	35,1%	0,0%	0,0%	16,2%	100,0%
		32,7%	40,6%	0,0%	0,0%	50,0%	34,9%
	CHP	30	7	1	2	0	40
		75,0%	17,5%	2,5%	5,0%	0,0%	100,0%
		54,5%	21,9%	33,3%	50,0%	0,0%	37,7%
	MHP	4	3	1	0	1	9
		44,4%	33,3%	11,1%	0,0%	11,1%	100,0%
		7,3%	9,4%	33,3%	0,0%	8,3%	8,5%
	İYİ Parti	1	4	0	0	4	9
		11,1%	44,4%	0,0%	0,0%	44,4%	100,0%
		1,8%	12,5%	0,0%	0,0%	33,3%	8,5%
	Saadet Partisi	1	0	0	0	0	1
		100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%
Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti)	1	3	0	0	1	5	
	20,0%	60,0%	0,0%	0,0%	20,0%	100,0%	
	1,8%	9,4%	0,0%	0,0%	8,3%	4,7%	
Cumhur İttifakı (AK Parti-MHP)	0	2	1	2	0	5	
	0,0%	40,0%	20,0	40,0%	0,0%	100,0%	
	0,0%	6,3%	33,3%	50,0%	0,0%	4,7%	
HDP	0	0	0	0	0	0	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	55	32	3	4	12	106	
	51,9%	30,2%	2,8%	3,8%	11,3%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 17’de, 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri öncesinde Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde partilerle ilgili yayınladıkları haberlerin kaynağına ilişkin analiz sonuçları yer almaktadır. Sonuçlara bakıldığında,

Sabah gazetesinde AK Parti'ye ait 40 haberin yüzde 85'inde muhabir, yüzde 5'inde medya merkezi yüzde 5'inde köşe yazarı kaynak olarak kullanılırken yine yüzde 5'inde ise haber kaynağının belirsiz olduğu bulunmuştur. CHP'ye ait 20 haberin yüzde 65'inde muhabir, yüzde 25'inde medya merkezi, yüzde 5'inde köşe yazarı kaynak olarak kullanılmış ama yüzde 5'inde ise haberin kaynağının belirsiz olduğu görülmüştür. MHP'ye ait 14 haberin 71,4'ünde muhabir, yüzde 14,3'ünde medya merkezi kullanılırken yüzde 14,3'ünde ise haberin kaynağı belirtilmemiştir. Cumhuriyet İttifakı'na (AK Parti-MHP) ait haberlerin tamamında kaynak olarak muhabir kullanılmıştır.

Hürriyet gazetesinde yayınlanan AK Parti haberlerinin yüzde 78,8'inde muhabir, yüzde 9,1'inde haber ajansı, yüzde 12,1'inde köşe yazarı kaynak olarak kullanılmıştır. CHP haberlerinin yüzde 57,1'inde muhabir, yüzde 28,6'sında haber ajansı, yüzde 3,6'sında medya merkezi kaynak olarak kullanılmıştır. İYİ Parti ve Millet İttifakı (CHP-İYİ Parti) haberlerinin tamamında kaynak olarak muhabir kullanılmıştır.

Sözcü gazetesinde yayınlanan toplam 106 haberden AK Parti'ye ait olan 37 haberin yüzde 48,6'sında muhabir, yüzde 35,1'inde haber ajansı kaynak olarak kullanılmış, yüzde 16,2'sinde ise kaynak belirsizdir. CHP'ye ait 40 haberin yüzde 75'inde muhabir, yüzde 17,5'inde haber ajansı, yüzde 2,5'inde medya merkezi, yüzde 5'inde köşe yazarı kaynak olarak kullanılmıştır. MHP'ye ait 9 haberin yüzde 44,4'ünde muhabir, yüzde 33,3'ünde haber ajansı, yüzde 11,1'inde medya merkezi kullanılmış, yine 11,1'inde ise kaynak belirsizdir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada haber ve haberde objektiflik tartışmaları ele alınmıştır. Konuyu ilişkin literatürde yer alan teorik bilgilerin yanında bu konuda daha önce yapılmış çalışmaların sonuçlarına değinilmiştir. Konunun daha iyi kavranması için örnek olarak 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri ele alınmıştır. Analiz için Sabah, Hürriyet ve Sözcü gibi yayın politikaları ve ideolojileri açısından farklılık taşıyan üç gazete seçilmiştir. Bu gazetelerin ilk sayfalarında yayınlanan seçimlere yönelik haberler incelenmiştir. Ayrıca hem konu bütünlüğünü sağlama hem de Türkiye'de seçimlere gidilen süreçte yaşanan önemli olaylara, literatüre kalıcı ve yeni bilgi sağlama açısından değinilmiştir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'ne yönelik en fazla haberin Sözcü gazetesinde (yüzde 41,1) yayımlandığı, bu sırayı Sabah ve Hürriyet gazetelerinin takip ettiği görülmektedir. Seçim sürecine yönelik haberlerin büyük oranda (yüzde 81) gazete sayfasının muhtelif yerlerinde yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu durum Türkiye'nin geleceğini etkileyen siyasi seçimlerle ilgili gazetelerin beklenen kadar ilgi göstermemiş oldukları düşüncesini oluşturmaktadır.

Gazetede yer alan seçim haberlerine konu olan partilere bakıldığında; daha çok AK Parti ve CHP'nin yer aldığı görülmüştür. Bu duruma yönelik hem gazetelerin ideolojik bakış açıları hem de dönemin siyasi yapısı ve düşünce iklimi bakımından bu partilerin iki farklı tarafı temsil etmelerinin etkili olduğu yorumu yapılabilir.

Seçim döneminin ruhuna uygun olarak içeriğinde en fazla yerel seçim ve adayların işlendiği gazete haberlerinde siyasi aktör olarak büyük oranda (yüzde 61,2) parti genel başkanına, daha sonra belediye başkan adayına (yüzde 28,7) yer verilmiştir. Seçim haberlerine konu olan siyasi aktör değişkeninde ve haber görselinde daha çok parti genel başkanına daha sonra belediye başkan adayına yer verilmesi gazetelerin bu seçimleri bir yerel seçim olmaktan çıkartıp genel seçim havasında değerlendirdiği yorumunu içerebilir.

Seçim haberlerinde gazetelerin partiye yaklaşımları büyük oranda nötr olsa da haberlerin anlatım tarzının ve üslubunun daha çok eleştirel suçlayıcı nitelikte olduğu ve haberde büyük oranda (yüzde 73,6) yorum yapıldığı bulgulanmıştır. Bu sonuçlar da haberde objektiflik kriterinin göz ardı edildiğini ortaya koymaktadır.

Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetesinde 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'ne yönelik toplamda 258 haber yayınlamışlardır. Bu haberlerin çoğunluğunda (yüzde 79,1) gazetelerin partilere nötr yaklaştıkları görülmüştür. Gazeteler özelinde bakıldığında ise Sabah gazetesinde yayınlanan 78 haberin çoğunda nötr olarak davranılsa da AK Parti'ye ilişkin haberlerinin bir kısmında olumlu, CHP haberlerinin ise büyük çoğunluğunda (yüzde 85) olumsuz yaklaşım sergilediği görülmüştür. Hürriyet gazetesinde yayınlanan toplam 74 haberin ise neredeyse tamamında nötr yaklaşımın benimsendiği görülmüştür. Sözcü gazetesinde yayınlanan toplam 106 haberin çoğunluğunda nötr yaklaşım sergilenirken, AK Parti haberlerinin bir

kısımında (yüzde 29,7) olumsuz yaklaşıldığı, CHP haberlerinin ise belli oranda (yüzde 17,5) olumlu yaklaşıldığı görülmüştür.

Gazete haberlerinde yorum durumuna bakıldığında ise, Sabah gazetesinde yayınlanan AK Parti ve CHP haberlerinde yorum yapıldığı bulgulanmıştır. Hürriyet gazetesinde yayınlanan haberlerin ise neredeyse tamamında yoruma yer verilmezken, Sözcü gazetesinde yer alan haberlerin ise belli oranda haberlerde yoruma yer verildiği görülmüştür.

Gazetelerde yer alan haberlerin gazete sayfasındaki konumu incelendiğinde ise Sabah gazetesinde yer alan AK Parti ve CHP haberlerinin çoğunluğu gazete sayfasının muhtelif yerlerinde yayınlanırken, her iki partinin de belli oranda haberleri manşetten yayınlanmıştır. Hürriyet gazetesinde ise yalnızca AK Parti haberlerinin yüzde 18,2'sinin manşetten diğerleri ilk sayfasının muhtelif yerlerinde verilmiştir. Sözcü gazetesinde de haberlerin çoğu gazetenin ilk sayfasının muhtelif yerlerinde verilirken diğerlerinden farklı olarak AK Parti (yüzde 5,4) ve CHP (yüzde 12,5) haberlerinin bir kısmı sürmanşet gibi gazetenin en önemli yerinde yayınlandığı tespit edilmiştir.

Basın kuruluşlarının objektif yayıncılık anlayışı içinde yayınlar yapmaları demokrasinin işleyişi, gelişmesi ve toplum çıkarlarının sağlanması açısından önemli bir gerekliliktir (Taşdemir vd. 2003, s. 32). Bu bilgi bağlamında objektiflik unsurunun dikkate alınarak yapılan bu çalışmaya göre, Hürriyet gazetesinin incelenen haberlerinde partilere yönelik aynı oranda yaklaştığı görülmüştür. Diğer iki gazeteye oranla Hürriyet gazetesi haberlerinde partilere daha objektif bir tutum sergilediği bulgulanmıştır. Ancak Sabah ve Sözcü gazetelerinde belli partileri ön plana çıkarmayı ve diğerlerini göz ardı ettikleri tespit edilmiştir. Bunun yanında her iki gazetede yapılan bazı haberlerde yoruma başvurulduğu görülmüştür. Bu durum Sabah ve Sözcü gazetelerinin objektiflik ilkesine uymadıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bir diğer ifade ile 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri öncesi Sabah ve Sözcü gazetelerinin partilere ilişkin yapmış oldukları haberlerde objektif habercilik anlayışında denge unsurunu göz ardı ettikleri görülmüştür.

Sonuç olarak, bu çalışma 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde Türk yazılı basının seçime katılan partilere ilişkin seçim haberlerinde yaklaşımlarını çözümlenme üzerine dizayn edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgularla Hürriyet gazetesinin partilere ilişkin haberlerde objektif bir tutum sergilemeye çalıştığını ancak Sabah ve Sözcü gazetesinin partilere ilişkin objektif bir tutum sergilemediğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın, ileride benzer konuda, farklı kitle iletişim araçlarında yer alan haberlerin analizlerinin yapılmasında literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7. Extended Abstract

In this study, which discussed discussions about objectivity in news and news, the sources contained in the literature on news and objectivity were scanned and transfers were made by referring to the sources referred to as the main ones on this issue. In addition to the theoretical information contained in the literature on the subject, previous studies on this subject and the results of these studies are included.

Compared to the literature contained in the content in the mass media, especially News carrying the news value of the information that should be an emphasis on the objectivity of objectivity of the criteria is the most important element is arguing that. In the light of this information, problem of the study ; The newspapers for the 31 March 2019 Local Elections did not comply with the element of objectivity in political news.

On the basis of this problem, the research question of the study is "Did the newspapers comply with the principles of objectivity in their news about political parties before the March 31, 2019 Local Elections?" The purpose of this study 31 March 2019 local elections in the course of the written press in the elections, AK Party, MHP, CHP, IYI Party, HDP, Saadet Party and the parties of the Republic of Alliance (AK Party and MHP) and the National Alliance (CHP, IYI Party), in the news for how, to what extent and how often approach in this approach is to reveal whether objectivity metrics are being met.

Content analysis method was used in this study, which examined the approach of newspapers to the parties participating in the 31 March 2019 local elections. Content analysis method is a quantitative, systematic and objective method used in media content (Wimmer ve Dominick, 2007: 19: 21). Descriptive coding and prepared by looking at those expressed in media texts with a ruler, how often stated or written in the media content analysis method was chosen as the most appropriate method because it allows you to

expose content. Content analysis coding ruler was used as a data collection technique in the research. There are 13 classification systems in the coding ruler.

The sample of this work, which is composed of political parties in Turkey and the Turkish written press, is composed of the newspapers Hurriyet, Sabah and Sözcü. In the selection of these newspapers as examples, the publication policies and ideologies of the newspapers were taken into account.

The study is limited to the first pages of newspapers with the news of the parties' elections and the continuation of these news to cover the period one month before the election, i.e. between 3 March 2019 and 30 March 2019. The reason why the first pages of newspapers are selected for analysis is because the first pages of newspapers constitute the most important page.

Looking at the results of the research, it is seen that the most news about the March 31, 2019 local elections was published in the newspaper Sözcü (% 41.1), followed by Sabah and Hurriyet newspapers. It was found that news about the election process was published in various parts of the newspaper page (% 81). Looking at the parties that are the subject of Election News in the newspaper, it was seen that the AK Party and the CHP were more involved. In keeping with the spirit of the election period, the most local elections and candidates were covered in newspaper reports, with a large proportion (% 61.2) as political actors, followed by a candidate for mayor (% 28.7).

Although their approach to the party was largely neutral in Election News, the style and style of the news was found to be more critical and incriminating, with mostly (% 73.6) commenting on the news.

Looking at their approach to the parties in the news in the newspapers, although most of the 78 News published in the Sabah newspaper were treated as neutral, some of their news about the AK Party was positive, and the vast majority of CHP news (% 85) showed a negative approach. A total of 74 reports published in Hürriyet newspaper showed that a neutral approach was adopted in almost all of them. While the majority of the 106 News published in the newspaper Sözcü showed a neutral approach, some of the AK Party news (% 29.7) was approached negatively, and CHP news was approached positively in a certain proportion (% 17.5).

Looking at the status of comments in newspaper news, it was found that comments were made in AK Party and CHP news published in Sabah newspaper. Almost all of the news published in the Hurriyet newspaper is not included in the comment, while the news contained in the Sözcü newspaper is included in the comment in a certain proportion of the news.

Keywords: News, Objectivity, Content Analysis, Newspapers, Elections

Kaynakça

Akkaya, N. O. (2019). *Yazılı Basında Tarafsızlık İlkesi ve 2017 Referandumu*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Arşan, E. ve Çoban, S. (2014), *Medya ve İktidar – Hegemonya, Statüko, Direniş*, İstanbul: Doğa Basın Yayın.

Aslan, A. (2019).). *31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde Cumbur İttifakı'nın Siyasal İletişim Stratejisi*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Mart 2019, Sayı:274.

Aslan, K. (2003). *Haberim Var! Örneklerle Haberin ABC'si*, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Bekiroğlu, O. ve Balcı, Ş. (2019). *31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde Millet İttifakı'nın Siyasal İletişim Stratejisi*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Mart 2019, Sayı:273,

Bennett, W. L. (2000). *Politik İllüzyon ve Medya*. Seyfi Say (Çev.), İstanbul: Nehir Yayınları.

Çağlar, İ., Erol, M. & Akdemir, K. H. (2018). *24 Haziran 2018 Cumburbaşkanı Seçiminin Siyasal İletişimi*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA).

Devran, Y. ve Özcan, Ö. F. (2016). *15 Temmuz Darbe Girişimi: Gelenekselden Yeniye Medya Araçlarının Kullanımı*, *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 7, (25), s. 71-91, Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ajite/issue/54429/740860>.

Diler, M. (2011). *Televizyon Haberlerinde Tarafsızlık ve Yansızlık: Eleştirel Bir Yaklaşım*, Radyo Televizyon Üst Kurulu Uzmanlık Tezi, Ankara.

Duran, H. (2017). *Meral Akşener'in Siyasi Anlam ve İYİ Parti*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Ekim 2017, Sayı:223.

Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (1990). *İletişim ve Toplum*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

- Girgin, A. (2000), Haber, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 10, Sayfa: 85- 96, İstanbul.
- Girgin, A. (2003). *Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etiği*, 2. Baskı, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Hackett, A. R. (2000). "Bir Paradigmanın Önemini Yitirisi Haber Medyası Çalışmalarında Yanlılık ve Nesnellik", Çev. Ayşe İnal, Ankara: A.Ü İletişim Fakültesi Yıllık (1997-1998), 31-72.
- Harrison, J. (2000). *Terrestrial TV News in Britain The Culture of Production*, Manchester University Press.
- İnal, A. (1996). *Haber Okumak*, İstanbul: Temuçin Yayınları.
- İrvan, S. (2004). Gazetecilik Etiği, Nilgün Gürkan Pazarıcı (Ed.), *Türkiye'de Kitle İletişimi*, Ankara: Turhan Kitapevi.
- Kılıç, S. (2011). *Antalya'daki Yerel Gazetelerin Siyasal Yanlılık Açısından İncelenmesi*, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 2, Eylül, 70-95.
- Köker, İ. (2016). *Türkiye'de 2016 yılı nasıl geçti?* - BBC News Türkçe, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38469301> (Erişim: 14 Ocak 2021)
- McNair, B. (2005). "What is Journalism?" Hugo de Burgh (Ed.), *Making Journalist*, Roudledge: 25-43.
- Miş N. ve Eren, A. (2014). *Siyasal Partilerin Yerel Vizyonu. İstanbul Seçimleri*, Sayı:91, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA).
- Miş, N. ve Duran, H. (2018). *24 Haziran Seçim Sonuçları Analizi*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Temmuz 2018, Sayı:250.
- Miş, N. ve Duran, H. (2019). *İttifaktan Blok Siyasetine 31 Mart Yerel Seçimleri*, Adam Akademi, 9/2, 363-393.
- Olkun, E. O. (2015). "Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Türk Yazılı Basınının Adaylara Yaklaşımı: Milliyet, Sabah ve Zaman Gazeteleri Örneği", Faruk Temel ve Onur Önürmen (Eds.), *Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Medya*, Ankara: Nobel Kitap.
- Olkun, E. O. (2017). *Haber ve Güven*, Konya: Literatürk.
- Özer, Ö. (2010). *Liberal Basın*, Konya: Literatürk.
- Özer, Ö. (2012). Haberde Objektiflik Sorunu: Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazetelerinde Yapılan Çözümleme, Ömer Özer (Ed.), *Haberin Doğası Gazetecilikte İdealler ve Sorunlar*, Konya: Literatürk Yayınları.
- Şeker, T. B. (2004). *Türk Basınında Objektiflik Fazilet Partisi'nin Kapatılması Örneği*, Selçuk İletişim, 3(3), 35-47.
- Taşdemir, E., Akdağ, M., Balcı, Ş. (2003). *3 Kasım 2002 Genel Seçimleri'nde Yazılı Basının Siyasi Partilere Yaklaşımı (AKP ve CHP Örneği)*. Selçuk İletişim Dergisi, 3(1), 20-30.
- Tokgöz, O. (2017). *Temel Gazetecilik*, 12. Baskı, Ankara: İmge Kitapevi.
- Yüksel, E. (2010). *Medya ve Habercilik*, Konya: Çizgi Kitapevi.
- Zeytin Dalı Harekatı Nedir? Amacı ne? Kimlere karşı yapıyor?, Zeytin Dalı Harekatı nedir? Amacı ne? Kimlere karşı yapıyor? (internethaber.com), (Erişim: 15 Ocak 2021.)